

A Magyar Szabadalmi Ügyvivői Kamara Elnökségének 1/2021. sz. Szakmai Álláspontja a
jogosulatlanul szabadalmi ügyvivői szolgáltatásokat kínáló gazdasági társaságok
vonatkozásában

A Magyar Szabadalmi Ügyvivői Kamara Elnöksége – tekintettel a felmerült igényre – az alábbi szakmai álláspontot alakította ki a jogosulatlanul szabadalmi ügyvivői szolgáltatásokat kínáló hazai gazdasági társaságok és a kamarai tagság viszonyáról.

A szabadalmi ügyvivőkről szóló 1995. évi XXXII. tv. („Szüt.”) 6. §-a határozza meg a szabadalmi ügyvivői működés szervezeti kereteit, felsorolva a szabadalmi ügyvivői társaságot is, mint lehetséges működési formát. A szabadalmi ügyvivői társaságokra kötelezően előírt, többek között a cég tevékenységére, tagságára, tulajdoni és szavazati viszonyaira, valamint vezetésére vonatkozó törvényi feltételeket a Szüt. a 10-11. §-okban sorolja fel.

A Szüt. és módosításai indokolása szerint ezen törvényi feltételek a fogyasztók, a szolgáltatást igénybe vevők érdekeit, valamint a szellemi tulajdont, ezen keresztül pedig a közérdeket is védik. Az indokolások külön kiemelik, hogy *„Ahhoz, hogy ... a szabadalmi ügyvivői társaságok számára ... biztosítva legyen a szabadalmi ügyvivői irányítás, a szabadalmi ügyvivők számára legalább kétharmados szavazati arány került megállapításra.”*, valamint hogy a törvényi feltételrendszer *„egy, az európai gyakorlattal és irányzattal összhangban álló szabadalmi ügyvivői szervezetet intézményesít, amely - a szabadalmi ügyvivői irodához hasonlóan - szintén minden tekintetben megfelel az ügyfélképviseleti jellegből eredő speciális követelményeknek.”* Az indokolások is rögzítik továbbá a törvény szövegezéséből következő azon körülményt, hogy a Szüt.-nek ezen *„- az ügyvivői feladatok speciális követelményeire tekintettel meghozott - rendelkezéseitől nem lehet érvényesen eltérni”*.

Azáltal, hogy a Szüt. 10. § (1) bek. a) pontja szerint a szabadalmi ügyvivői társaságban akkor végezhető ügyvivői tevékenység, ha a társaság elsődlegesen szabadalmi ügyvivői feladatokat lát el, a társaság elsődleges tevékenységét a szabadalmi ügyvivőkre vonatkozó egyéb törvényi rendelkezések, például a felelősségbiztosítás kötelező volta, valamint szakmai szabályok, nevezetesen *A szabadalmi ügyvivői hivatás etikai szabályzata* („Etikai Szabályzat”) szerinti rendelkezések is szabályozzák. Ezek a rendelkezések további garanciáit jelentik a törvényi indokolásokban megjelenő ügyfél- és közérdekvédelmi célok teljesülésének.

A szabadalmi ügyvivői szolgáltatások alapvetően jogi, ezen belül is iparjogvédelmi szolgáltatások, amint azokat a Szüt. 1. § (1) bekezdése meghatározza. A jogi szolgáltatások nyújtására való jogosultság alapvető rendelkezéseit az ügyvédekről szóló 2017. évi LXXIII. tv. („Üt.”) tartalmazza, melyek szerint az Üt. 2. § (1) bekezdésében felsorolt tevékenységeket rendszeresen és ellenérték fejében főszabály szerint csak az Üt. 4. § (1) bekezdésében felsorolt személyek végezhetnek. Ezen személyek között gazdasági társaság nem szerepel, és ezen rendelkezés alól csak az Üt. 2. § (2) bekezdés b) pontja határoz meg idevágó kivételt, mely rendelkezés szerint nem minősül ügyvédi tevékenységnek, ha *törvényi felhatalmazás alapján* egyéb személy végez ilyen jellegű tevékenységet. Ezen kivételbe esnek a Szüt.-nek megfelelő szervezeti keretben működő szabadalmi ügyvivők, de kamarai nyilvántartásba vétel nélküli gazdasági társaságok nem tartoznak ezen kivételek körébe. A Szüt. 11. § (1) bek. szerint a szabadalmi ügyvivői társaság működését csak a kamarai nyilvántartásba vételt követően kezdheti meg, amely nyilvántartásba vételi eljárásban a Kamara a Szüt. által előírt törvényi feltételek fennállását ellenőrzi. Kamarai nyilvántartásba vétel hiányában tehát a gazdasági társaság nem jogosult arra, hogy jogi szolgáltatást, ezen belül különösen a jogi szolgáltatások területére eső szabadalmi ügyvivői szolgáltatást nyújtson.

A Szüt. a szabadalmi ügyvivői működés egyéni és szervezeti feltételeit pozitív módon szabja meg. Az ettől eltérő szabadalmi ügyvivői működés tilalmát és annak szankcióit a Btk. 286. §-a állapítja meg. A Btk. 286. §-a büntetni rendeli a jogosulatlanul és üzletszerűen (azaz rendszeres haszonszerzésre törekedve) végzett szabadalmi ügyvivői tevékenységet. Ezen rendelkezés

törvényi indokolása a jogosulatlanul végzett szabadalmi ügyvivői tevékenység problémakörét a következőképpen írja le: „*A Btk. 286. §-a a jogban járatlan személyek érdekeinek védelme érdekében rendeli büntetni a zugírászat bűncselekményét. ... A képesítés és szakértelem nélküli ... szolgáltatók számának növekedésével egyidejűleg - a szellemi alkotások valós jogi védelmére alkalmatlan bejelentésekre figyelemmel - a szellemi tulajdon védelme nem lesz megfelelő szintű. A bejelentések esetleges elutasítása vagy megsemmisülése évek múlva következik be, illetve adott esetben csak utólag derül ki, hogy a túlzottan korlátozott oltalom miatt a megszerzett jog valójában értéktelen.*” Tekintettel arra, hogy a gazdasági társaságok alapvetően üzletszerű tevékenységet végeznek, a jogosulatlanul szabadalmi ügyvivői szolgáltatásokat kínáló és nyújtó gazdasági társaságok tevékenységét a Btk. tilalmazza.

A fentiekből következően jogellenesnek minősül, ha olyan gazdasági társaság kínál és nyújt szabadalmi ügyvivői szolgáltatást, amely nem teljesíti a Szüt.-ben ehhez előírt törvényi feltételeket. Az ilyen gazdasági társaság szolgáltatásai esetén nem állnak fenn a jogalkotó által célul kitűzött ügyfél- és közérdekvédelmi garanciák, valamint nem történik meg az ezek teljesülését szolgáló törvényi feltételek kamarai ellenőrzése sem. A jogosulatlanul szabadalmi ügyvivői szolgáltatásokat kínáló gazdasági társaságok tevékenysége különösen az alábbi aggályokat veti fel:

- A jogosulatlan gazdasági társaságra nem kötelező törvényileg a szakmai felelősségbiztosítás megléte, így a tevékenységével esetlegesen okozott károk tekintetében az ügyfelek – tudtuk nélkül – kiszolgáltatók helyzetbe kerülhetnek. Ez különösen azért aggályos, mert az iparjogvédelmi tevékenység során okozott károk általában az elkövetett műhibák után évekkel jelentkeznek és tipikusan nagy összegűek lehetnek.
- A jogosulatlan gazdasági társaságra nem alkalmazandók az etikai, azon belül például a szabadalmi ügyvivői szakmában előírt összeférhetlenségi vagy reklámozási szabályok, ami a jogosulatlan gazdasági társaságnak jogtalan versenylőnyt jelent.
- Az ügyfelek számára előnyöket és biztonságot biztosító kamarai tagság a szabadalmi ügyvivők számára kamarai tagdíjfizetési kötelezettséggel jár, ami a jogosulatlan gazdasági társaságot nem terheli, ami további jogtalan versenylőnyt jelent.
- A jogosulatlan gazdasági társaság esetén nem garantált a megfelelő szakmai személyi háttér, azaz a szabadalmi ügyvivői tevékenység végzéséhez szükséges szakmai tanulási és felkészülési folyamat (a kamarai tagsághoz megkívánt három éves ügyvivőjelölti időszak egy szabadalmi ügyvivő mellett, szabadalmi ügyvivői vizsga abszolválása).
- A jogosulatlan gazdasági társaságban képviselőt ellátó személy ellen nem indítható a Kamara előtt fegyelmi eljárás, ezért az aggályos képviselői tevékenység esetén nincs lehetőség kamarai számonkérésre, a fegyelmi eljárás lehetőségének emiatt nincs visszatartó ereje.

Mindezek fényében kell megítélni az olyan szerződéses konstrukciót, amelyben egy jogosulatlanul szabadalmi ügyvivői szolgáltatásokat kínáló gazdasági társaság az általa elvállalt szabadalmi ügyvivői szolgáltatás teljesítéséhez közreműködőként (tipikusan alvállalkozóként) a Szüt.-nek megfelelő szervezeti keretben működő szabadalmi ügyvivőt vesz igénybe.

Azáltal, hogy a vizsgált szerződéses konstrukcióban a szabadalmi ügyvivői szolgáltatást anélkül kapja az ügyfél, hogy a Szüt.-ben a szolgáltatásnyújtóra előírt garanciák teljesülnének, a szabadalmi ügyvivői szolgáltatásnak a vizsgált szerződéses konstrukcióban történő nyújtása megkerüli, kijátssza a szabadalmi ügyvivői társaságkénti szolgáltatásnyújtáshoz előírt törvényi feltételeket, így az ilyen szerződéses konstrukció **az Etikai Szabályzat 1.4. pontjába ütközik:** „*A szabadalmi ügyvivő nem működhet közre abban, hogy a jogszabály rendelkezéseit kijátsszák vagy a joggal visszaéljenek.*”

A fentiek alapján az Etikai Szabályzatba ütközik tehát, ha egyéni szabadalmi ügyvivő, szabadalmi ügyvivői iroda vagy szabadalmi ügyvivői társaság szabadalmi ügyvivői szolgáltatás nyújtására alvállalkozóként szerződik a szabadalmi ügyvivői szolgáltatást elvállaló olyan gazdasági társasággal, amely nem teljesíti a szabadalmi ügyvivői társaságkénti működés törvényi feltételeit.

Megjegyzendő, hogy a kamarai nyilvántartásban nem szereplő gazdasági társaság által nyújtott szabadalmi ügyvivői szolgáltatás jogosulatlansága nem szűnik meg azáltal, hogy ehhez közreműködőként (tipikusan alvállalkozóként) szabadalmi ügyvivőt vesz igénybe, mivel az ügyfél felé a szolgáltatásnyújtás a gazdasági társaság részéről történik. További jogellenesség valósulhat meg azáltal, hogy a szabadalmi ügyvivő bevonása révén a jogosulatlan gazdasági társaság azt a látszatot keltheti, hogy megfelelő keretek és garanciák között végzi tevékenységét az iparjogvédelem területén.

Hangsúlyozandó, hogy a Ptk. 6:148. § (1) bek. szerint *„Aki kötelezettsége teljesítéséhez vagy joga gyakorlásához más személy közreműködését veszi igénybe, az igénybevett személy magatartásáért úgy felel, mintha maga járt volna el.”* Ennek megfelelően az ügyfél felé a felelősséget a fentiek szerinti szerződéses konstrukcióban a Ptk. alapján a jogosulatlanul szabadalmi ügyvivői szolgáltatásokat kínáló gazdasági társaság viseli. A szabadalmi ügyvivői társaságkénti szolgáltatásnyújtás törvényi feltételeit a fentiek szerinti szerződéses konstrukcióval megkerülő, kijátszó esetben tehát a Ptk. alapján nem érvényesülnek a jogalkotó által célul kitűzött ügyfél- és közérdekvédelmi garanciák.

Megjegyzendő továbbá, hogy az ilyen szerződéses konstrukcióra fennállhat a Ptk. 6:95. § [Tilos szerződés] szerinti érvénytelenség is: *„Semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, kivéve, ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. Más jogkövetkezmény mellett is semmis a szerződés akkor, ha a jogszabály ezt külön kimondja, vagy ha a jogszabály célja a szerződéssel elérni kívánt joghatás megtiltása.”*

A fentiek fényében kell megítélni az olyan szerződéses konstrukciót is, amelyben egy jogosulatlanul szabadalmi ügyvivői szolgáltatásokat kínáló gazdasági társaság a szabadalmi ügyvivői szolgáltatás teljesítését nem maga vállalja el, hanem a nála jelentkező ügyfeleket rendszeresen és gazdasági haszon vagy előny szerzése mellett a Szüt.-nek megfelelő szervezeti keretben működő szabadalmi ügyvivőhöz irányítja a szabadalmi ügyvivői szolgáltatásra vonatkozó megbízás megkötése végett.

Amennyiben a jogosulatlanul szabadalmi ügyvivői szolgáltatásokat kínáló gazdasági társaság nem maga vállalja el a szabadalmi ügyvivői szolgáltatás teljesítését, hanem a nála jelentkező ügyfeleket rendszeresen és gazdasági haszon vagy előny szerzése mellett a Szüt.-nek megfelelő szervezeti keretben működő szabadalmi ügyvivőhöz irányítja a szabadalmi ügyvivői szolgáltatásra vonatkozó megbízás megkötése végett, úgy a szerződéses konstrukció **az Etikai Szabályzat 2.4. pontjába ütközik:** *„A szabadalmi ügyvivő ügyfelek szerzése érdekében megbízottat, ügynököt vagy felhajtót nem vehet igénybe; másnak nem nyújthat anyagi térítést vagy egyéb ellenszolgáltatást azért, mert őt jogkereső személyeknek ajánlotta.”*

Az Etikai Szabályzatba ütközik tehát, ha egyéni szabadalmi ügyvivő, szabadalmi ügyvivői iroda vagy szabadalmi ügyvivői társaság rendszeresen elvállal megbízásokat olyan ügyfelektől, akiket szabadalmi ügyvivői szolgáltatást kínáló olyan gazdasági társaság közvetít, amely nem teljesíti a szabadalmi ügyvivői társaságkénti működés törvényi feltételeit.

A Magyar Szabadalmi Ügyvivői Kamara Elnöksége egyben elrendeli a fentiek szerinti Szakmai Álláspontnak a Tagság számára történő elektronikus kiküldését és a kamarai honlapon történő közzétételét.

Budapest, 2021. szeptember 28.